

DEKLARACJA Z MAASTRICHT W SPRAWIE POSTĘPUJĄCEGO KRYZYSU PRAW CZŁOWIEKA W POLSCE

Niniejsza deklaracja przyjęta została podczas dorocznej konferencji Stowarzyszenia Instytutów Praw Człowieka (AHRI), stanowiącego sieć instytucji akademickich zajmujących się prawami człowieka. AHRI z rosnącym niepokojem obserwuje bezprecedensowe pogarszanie się stanu praworządności i przestrzegania praw człowieka w Polsce. Polska, która przez ostatnie dekady stanowiła wzór do naśladowania dla krajów wschodniej i centralnej Europy, wykazując się postępem w dziedzinie ochrony praw człowieka, państwo członkowskie Rady Europy, Unii Europejskiej i Organizacji Narodów Zjednoczonych i ich systemów ochrony praw człowieka, stopniowo zmienia się w kraj, który otwarcie narusza fundamentalne prawa i wolności człowieka oraz wartości i zasady demokratycznego porządku konstytucyjnego.

Należy zwrócić uwagę na szczególnie niepokojące i niekorzystne zmiany dotyczące następujących kwestii:

- **Niezależność wymiaru sprawiedliwości**
Systemowe naruszenia i strukturalne ataki godzące w niezawisłość sędziowską dokonywane przez polskie władze, w szczególności podważanie fundamentów niezależności systemu sądownictwa, które potwierdzone zostały przez Europejski Trybunał Praw Człowieka, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Komisję Wenecką i wiele innych organów i instytucji. Z głębokim niepokojem obserwujemy także działania polskiego rządu i partii rządzącej, które mają na celu podważenie niezależności i autorytetu Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Sprawiedliwości UE, poprzez otwarte lekceważenie i niewykonywanie decyzji tych organów.
- **Prawa kobiet**
Wprowadzenie niemal całkowitego zakazu przerywania ciąży stanowi daleko idącą ingerencję w prawa kobiet. Jesteśmy głęboko zaniepokojeni wrogością wobec organizacji broniących praw kobiet, w szczególności represjami dotyczącymi aktywistki i aktywistów oraz uczestników masowych protestów. Ponadto, oficjalne deklaracje polskich władz dotyczące zamiaru wypowiedzenia Konwencji stambulskiej wyraźnie podważają zaangażowanie Polski w przeciwdziałanie przemocy wobec kobiet.
- **Wolność słowa i wolność mediów**
Obecne próby daleko idącego ograniczenia wolności mediów w Polsce, jak i coraz częstsze przypadki strategicznych pozwów przeciwko udziałowi publicznemu (tzw. SLAPP) wnoszonym przeciwko dziennikarzom, aktywistom, naukowcom i członkom opozycji politycznej, są przykładami naruszeń najbardziej fundamentalnych zasad

demokracji i standardów ochrony wolności słowa.

- **Prawa LGBTQ+**

Jesteśmy głęboko zaniepokojeni brakiem uznania i odpowiedniej ochrony praw i wolności osób LGBTQ+. Wspierana przez władze państwowe homofobia, której przykładem są „strefy wolne od LGBT”, homofobiczne wystąpienia, przemoc i inne formy represji wobec działaczy LGBTQ+ stosowane zarówno przez funkcjonariuszy publicznych, jak i osoby prywatne, powinna zostać wyraźnie potępiona, należy także jej zapobiegać i odpowiednio karać.

Wierzimy, że obecna sytuacja wymaga zgodnej i jednoznacznej reakcji ze strony instytucji UE, organów Rady Europy i ich państw członkowskich, organów ochrony praw człowieka systemu ONZ oraz innych gremiów i organizacji zaangażowanych w ochronę praw człowieka i podstawowych wolności.

W celu powstrzymania pogłębiania się kryzysu rządów prawa i ochrony praw człowieka w Polsce powinny zostać wdrożone wszelkie właściwe procedury prawne i działania polityczne. Zwracamy się do Komisji Europejskiej o zastosowanie przewidzianych w prawie UE mechanizmów kontrolnych, w celu zapewnienia pełnej i właściwej implementacji przez Polskę obowiązujących wiążących standardów. Apelujemy także do państw członkowskich UE o wspieranie Komisji w jej wysiłkach.

Naruszenia praw człowieka spowodowane działaniami polskich władz powinny stać się przedmiotem zainteresowania właściwych organów ochrony praw człowieka funkcjonujących na poziomie uniwersalnym i regionalnym. Ponadto, gdy tylko to możliwe, ofiary naruszeń powinny uzyskać właściwe wsparcie i pomoc ze strony organizacji pozarządowych.

AHRI będzie nadal bacznie przyglądać się sytuacji w Polsce. Pragniemy także wyrazić swoją solidarność ze wszystkimi, którzy są prześladowani i nękanii za to, że nieugięcie stają w obronie demokracji, praworządności i praw człowieka w Polsce.

Maastricht, Holandia
27 sierpnia 2021 r.